

Peníze, které rozpoutaly peklo (1): Kdo financoval vzestup Adolfa Hitlera?

 stoplusjednicka.cz/penize-ktere-rozpoutaly-peklo-financovani-hitlerova-vzestupu-1

12. září 2017

Hitler při inspekci SS v Klagenfurtu, rok 1938

12.09.2017 - Vladimír Černý

Nástup nacistů k moci v Německu byl financován z mnoha domácích i zahraničních zdrojů. Je přitom paradoxem, že Adolfa Hitlera sponzorovali i lidé ze zemí, které se posléze staly obětí jeho agresivních výbojů nebo se jim musely ze všech sil bránit

Reklama

Hitlerova cesta k moci rozhodně nebyla jednoduchá. Politickou kariéru zahájil v roce 1919, ale německým kancléřem se stal až o 14 let později. Nacistická strana zažila v tomto období řadu krizí a ve

druhé polovině 20. let se zdálo, že vzhledem k malé podpoře voličů nikdy nezíská větší vliv. Jenže to byl fatální omyl a miliony Němců se o tom měly brzy přesvědčit.

Mocenský vzestup nacistů by se však nikdy neuskutečnil bez nejrůznějších finančních injekcí. Nešlo přitom zdaleka jen o německé sponzory – **NSDAP získávala prostředky například i ze Švýcarska, Velké Británie či Spojených států.** Proč ale průmyslníci a bankéři Hitlera podporovali a co tím sledovali?

Bezvýznamná partaj

V lednu 1919 založil železničář Anton Drexler v Mnichově malou Německou dělnickou stranu (Deutsche Arbeiterpartei). Měla silně nacionalistický a antisemitský charakter, takže vzbudila pozornost vojenských složek. Mezi informátory německé armády (Reichswehr) tehdy patřil i třicetiletý svobodník Adolf Hitler, který dostal od svých nadřízených úkol do této strany proniknout a získat podrobné informace o její činnosti.

Během jedné ze schůzí strany se však Hitler neudržel a pronesl ke shromážděným improvizovaný projev, který všechny zaskočil svou dynamikou a agresivní rétorikou. **Překvapený Drexler vtiskl Hitlerovi do ruky propagační brožuru, kterou napsal, a přizval ho ke spolupráci ve straně.** Ta pak v následujícím roce dostala nový název v podobě Nacionálně socialistická německá dělnická strana – NSDAP.

Hitler nevýrazného Drexlera brzy zastínil a stal se vůdcem strany, která za svůj symbol přijala hákový kříž. Schůze probíhaly v různých mnichovských pivnicích či restauracích a jediným zdrojem příjmů byly zpočátku hubené stranické příspěvky a dary posbírané od lidí na shromážděních. O něco větší částky se podařilo získat díky přízni několika obchodníků, kteří s nacisty sympatizovali.

Tito přispěvatelé se s Hitlerem pravidelně scházeli každé pondělí na večírcích v jedné kavárně nedaleko náměstí Petersplatz. Chudému „vůdci“ obvykle zaplatili večeři a poté naslouchali jeho řečnickým tirádám. Jenže peněz bylo stále žalostně málo a Hitler později prohlásil: „*Nedovedete si představit, jakým problémem bylo v těch dobách sehnat peníze na mou jízdenku, když jsem měl jet mluvit do Norimberka.*“

Společnost Thule

Situace tedy byla zpočátku neutěšená, ale Hitlerovy projevy plné výpadů vůči Židům a komunistům postupně zaujaly i významnější sponzory. V roce 1918 totiž založil cestovatel a dobrodruh Rudolf von Sebottendorf tajnou společnost nazvanou Thule. Toto slovo mělo původně představovat nejsevernější zemi, jakýsi pradávňý pozemský ráj, z něhož vzešla árijská rasa.

Počet členů společnosti rychle rostl a důležité bylo, že sem **vstupovali lidé z takzvané lepší společnosti – šlechtici, bankéři, právníci, soudci a podobně. Ti všichni měli peníze a mnozí se později stali funkcionáři nacistické strany.** Společnost Thule prováděla různé efektní obřady, pořádala přednášky o germánské mytologii a další akce. Její členové nesnášeli Židy i komunisty a věřili v příchod jakéhosi germánského mesiáše, který vyvede poražené Německo z chaosu.

Používali také pozdrav „*Heil und Sieg*“ a hesla typu „*Pamatuj, že jsi Němec*“ nebo „*Dbej na čistotu své krve*“. Sebottendorf se dobře znal s Drexlerem a jejich politické názory byly totožné, takže Thule měla vliv už na samotný vznik nacistické strany.

Členové společnosti také Hitlerovi poskytli část prostředků k zakoupení novin *Völkischer Beobachter*, které se staly hlásnou troubou nacistického hnutí. Největší vliv na Hitlera však měl v tomto

období spisovatel a překladatel Dietrich Eckart. Na rozdíl od nacistického vůdce vystudoval vysokou školu, byl o 21 let starší a dovedl se s přehledem pohybovat ve „vyšších kruzích“.

To nyní učil i Hitlera, kterého začal vodit do vybraných restaurací a přesvědčil jej, že se musí lépe oblékat. Měl také kontakty v armádě a na koupi *Völkischer Beobachteru* získal 60 000 marek **díky úvěru od generála Franze von Eppa, který částku poskytl z tajného armádního fondu prostřednictvím osobního dlužního úpisu.** Byla to vůbec první podpora, kterou Hitler od armády získal.

Dary od bohatých dam

Začátkem 20. let v Německu stále rostla inflace i nezaměstnanost a ekonomiku dusily také reparační platby vítězným mocnostem. Nacistům tato situace nahrávala, protože do jejich strany vstupovalo stále víc lidí, z čehož pramenil i větší příjem z členských příspěvků. Německá marka však kvůli inflaci rychle ztrácela na hodnotě, takže Hitler raději přijímal hmotné dary, zejména od bohatých dam, v podobě zlata, šperků či amerických dolarů. Na ženy dokázal zapůsobit a získával si je zejména svým výbušným řečnickým projevem.

Významnou sponzorkou nacistů se stala například **Helena Bechsteinová, jejíž manžel spoluvlastnil slavnou firmu na výrobu klavírů C. Bechstein.** Sama k tomu později uvedla: *„Vedle pravidelné finanční podpory, kterou poskytoval můj manžel NSDAP, jsem i já věnovala panu Hitlerovi značné prostředky, ale ne formou peněz. Spíše jsem mu dávala umělecké předměty, které mohl zhodnotit s výslovnou poznámkou, že s nimi může naložit zcela podle libosti.“*

Četné dary poskytly také rumunská kněžna Elsa Bruckmannová, velkokněžna Victoria, manželka exilové hlavy rodu Romanovců velkoknížete Kirilla, nebo Winifred Wagnerová, snacha slavného

hudebního skladatele Richarda Wagnera. Hitlerovy řečnické tirády však nepůsobily jen na ženy. **Když si jeden z projevů nacistického vůdce přišel poslechnout příslušník bohaté rodiny vlastníci umělecké nakladatelství Ernst Hanfstaengl, byl prý zcela ohromen a brzy se stal členem NSDAP.** Hitlerovi následně poskytl bezúročnou půjčku ve výši 1 500 dolarů.

Nezdařený puč

Na podzim 1923 gradovaly spory mezi vládou Bavorska a centrální německou vládou v Berlíně o to, kdo má mít v klíčových otázkách víc kompetencí. Hitler využil chaotické situace a spojil se s generálem Erichem Ludendorffem, který byl za první světové války náčelníkem generálního štábu a patřil k všeobecně uznávaným osobnostem.

Nacistický pokus o puč ve dnech 8. a 9. listopadu 1923 však ztroskotal a bezpečnostní složky jej bez problémů potlačily. Hitler skončil ve spárech policie a v následném procesu jej soud poslal na pět let do landsberského vězení. Nudu si tam krátil diktováním pamětí, které vyšly v roce 1925 pod názvem *Mein Kampf* (*Můj boj*).

NSDAP se z utrpeného nezdaru vzpamatovávala jen pozvolna, i když její vůdce byl podmíněně propuštěn už v prosinci 1924. Německo se v té době těšilo z dočasné ekonomické stability a radikální rétorika nacistů nenacházela odezvu, což se projevilo i na mizerných volebních výsledcích v letech 1924 a 1928.

Počet bohatých sponzorů v tomto období klesl, ale nějací se přece jen objevili. **Jedním z nejvýznamnějších se stal dědic ocelářského impéria Fritz Thyssen, který už v říjnu 1923 daroval Ludendorffovi částku 100 000 zlatých marek.** O pět let později přispěl rovným čtvrtmiliónem na nové sídlo nacistické strany. O své motivaci k takovému počínání Thyssen během poválečného výslechu prohlásil:

„Myslel jsem si, že budu mít nacisty trochu více ve vlastních rukou.“
Prý se také obával, že by se v Německu mohli chopit moci komunisté, a proto podporoval Hitlera. NSDAP měla v tomto období blízko k bankrotu, ale z nejhorsího ji vytáhl dar bohatého ředitele těžební společnosti Emila Kirdorfa. Tito velkopodnikatelé měli velký strach z komunistů a obávali se, že by v případě jejich vítězství mohli o své podniky přijít. Hitlera přitom považovali za nejpovolanejší osobu, která se s „rudými“ dokáže vypořádat.

Hitler a císař

Je málo známou skutečností, že **Hitler měl sympatie německého excísaře Viléma II. (1859–1941), který po abdikaci v listopadu 1918 žil v nizozemském exilu.** Vilémova o 28 let mladší druhá manželka Hermina von Reuss po roce 1930 nacistickému vůdci zcela propadla a považovala jej za člověka, který může Vilémovi dopomoci k návratu na trůn. Nacistům také finančně přispívala, i když se neví, o jak velké částky šlo. Naivita „císařovny“ Herminy však byla zřejmá.

Dokončení: Peníze, které rozpoutaly peklo (2): Kdo financoval vzestup Adolfa Hitlera?

Hitler se nehodlal o moc s nikým dělit a o návratu starého císaře či jeho potomků na německý trůn rozhodně nepřemýšlel. Po okupaci Nizozemí na jaře 1940 dokonce uvažoval, že excísaře postaví před soud za jeho podíl na prohře za první světové války. Nakonec však od tohoto plánu upustil a Vilém zemřel nikým neobtěžován na svém zámku v Doornu 4. června 1941.

Reklama

- **Zdroj textu:**
II. světová leden–únor 2017

- **Zdroj fotografií:** Autor: Bundesarchiv, Bild 183-Ho4436 / CC-BY-SA 3.0, CC BY-SA 3.0 de, <https://commons.wikimedia.org>